

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Komission tiedonanto — Tavoitteena lasten oikeuksia koskeva EU:n strategia"

KOM(2006) 367 lopullinen

(2006/C 325/16)

Euroopan komissio päätti 13. heinäkuuta 2006 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 262 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellämainitusta aiheesta

Asian valmistelusta vastannut "työllisyys, sosiaaliasioiden, kansalaisuus" -erityisjaosto antoi lausuntonsa 7. marraskuuta 2006. Esittelijä oli Jillian van Turnhout.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 13.–14. joulukuuta 2006 pitämässään 431. täysistunnossa (joulukuun 13. päivän kokouksessa) yksimielisesti seuraavan lausunnon.

1. Tiivistelmä

1.1 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea pitää tervetulleena komission tiedonantoa aiheesta "Tavoitteena lasten oikeuksia koskeva EU:n strategia". Komitea kannattaa erityisesti ehdotusta sellaisen kokonaisvaltaisen EU:n strategian laatimisesta, jonka tarkoituksena on edistää ja suojata lasten oikeuksia tehokkaasti Euroopan unionin sisäisten ja ulkoisten poliitikkojen yhteydessä sekä tukea jäsenvaltioiden tällä alalla toteuttamia toimia.

1.2 ETSK pahoittelee kuitenkin, ettei tiedonannossa ole mainintaa siitä, että strategiassa sitouduttaisiin vähimmäisvaatimukseen tai että se sisältäisi kattavia tavoitteita ja niitä koskevia selviä aikatauluja.

1.3 ETSK suhtautuu myönteisesti strategian tueksi ehdotettuihin rakenteisiin, joita ovat komissioon perustettavaksi ehdotettu lasten oikeuksia käsittelevä yksikkö ja lasten oikeuksien alan koordinaattori, komissioon perustettavaksi ehdotettu yksiköiden välinen ryhmä, lasten oikeuksia käsittelevä eurooppalainen foorumi, verkkopohjainen keskustelu- ja työskentelykanava, toiminta lasten saamiseksi suoraan mukaan prosessiin ja lasten oikeuksia koskeva viestintästrategia. ETSK pyrkii aktiiviseen rooliin näillä tärkeillä foorumeilla.

1.4 ETSK pahoittelee, ettei tiedonannossa kiinnitetä enempää huomiota tyttöjen sekä vammaisten, turvapaikkaa hakevien, maahanmuuttaja- ja pakolaislasten asemaan EU:ssa sekä maailmanlaajuisesti.

1.5 ETSK on tyytyväinen toteamukseen siitä, että jäsenvaltioiden on noudatettava kansainvälisiä sopimuksia. Komitean mielestä strategiassa tulisi korostaa vielä painokkaammin, että jäsenvaltioiden tulee panna kiireesti täytäntöön lasten oikeuksia koskevat eurooppalaiset ja kansainväliset sitoumuksensa. Tämä

koskee erityisesti Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimusta lapsen oikeuksista.

1.6 ETSK kehottaa kehittämään strategiaa siihen suuntaan, että siinä otetaan huomioon lasten erilaisuus ja lasten erilaiset tarpeet ja kiinnitetään erityistä huomiota lasten köyhyyteen ja syrjintään liittyviin kysymyksiin. ETSK suosittaa, että etusijalle asetetaan vertailukelpoisten indikaattorien kehittäminen ja johdonmukaisen tiedon kerääminen jäsenvaltiotasolla. Erityisesti se kehottaa kiinnittämään asianmukaista huomiota korkeatasoisen esiopetuksen järjestämiseen alle kuusivuotiaille sekä asettamaan lastenhoito- ja päivähoitopalveluille täydentävät laadulliset tavoitteet.

1.7 ETSK korostaa, että koordinaattorille tulee antaa riittävän vahva asema ja poliittinen vaikutusvalta lasten oikeuksien alalla sen varmistamiseksi, että viralle asetetut tavoitteet saavutetaan. Lisäksi komitea kehottaa sitoutumaan poliittisesti tiedonannon tavoitteiden edistämiseen sekä vihreän kirjan ja ehdotetun strategian kehittämiseen. Komitea ehdottaa, että Euroopan parlamentti harkitsisi erityistoimenpiteitä strategian ja sen yhteydessä suunniteltujen toimenpiteiden rahoittamiseksi.

2. Taustaa

2.1 Lasten oikeudet ovat osa ihmisoikeuksia, joita EU:n ja jäsenvaltioiden on kansainvälisten ja eurooppalaisten sopimusten nojalla kunnioitettava. Tällaisia sopimuksia ovat erityisesti YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista ja siihen liitetyt valinnaiset pöytäkirjat ⁽¹⁾ sekä vuosituhatosen kehitystavoitteet ⁽²⁾ ja Euroopan ihmisoikeussopimus ⁽³⁾. EU on tunnustanut lasten oikeudet selkeästi Euroopan unionin perusoikeuskirjassa ⁽⁴⁾, erityisesti sen 24 artiklassa.

⁽¹⁾ YK:n lisäpöytäkirja ihmiskaupan, erityisesti naisten ja lasten kaupan, ehkäisemisestä, torjumisesta ja rankaisemisesta; lapsen oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen lisäpöytäkirja lapsikaupasta, lapsiprosituutiosta ja lapsipornografiasta; lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen lisäpöytäkirja lasten osallistumisesta aseellisiin konflikteihin.

⁽²⁾ YK:n yleiskokous, Yhdistyneiden Kansakuntien vuosituhatjulistus, 55. istunto, 18.9.2000.

⁽³⁾ Koko teksti verkkosivuilla <http://www.echr.Council of Europe.int/ECHR/EN/Header/Basic+Texts>.

⁽⁴⁾ Euroopan unionin perusoikeuskirja, EYVL C 364, 18.12.2000, saatavilla verkkosivuilla http://europa.eu.int/comm/justice_home/unit/charte/index_en.html.

2.2 Komissio asetti lasten oikeudet yhdeksi tärkeimmistä tavoitteistaan vuosien 2005–2009 strategisia tavoitteita koskevassa tiedonannossaan ⁽⁵⁾, jossa todetaan seuraavaa: ”Erityistä huomiota tulisi kiinnittää lasten oikeuksien tosiasialliseen suojeluun niin taloudelliselta hyödyntämiseltä kuin kaikenlaiselta hyväksikäytöltä; unioni voisi toimia tällä alalla esikuvana muulle maailmalle.” Tätä taustaa vasten perusoikeuksia, syrjinnän torjumista ja yhdenvertaisia mahdollisuuksia käsittelevä komissaarien ryhmä päätti huhtikuussa 2005 käynnistää erityisen aloitteen lasten oikeuksien edistämiseksi, suojaamiseksi ja toteuttamiseksi EU:n sisäisten ja ulkoisten politiikkojen yhteydessä.

2.3 Eurooppa-neuvosto pyysi maaliskuussa 2006 jäsenvaltioita ”ryhtymään tarvittaviin toimenpiteisiin lasten köyhyyden vähentämiseksi nopeasti ja merkittävästi antamalla kaikille lapsille yhtäläiset mahdollisuudet heidän sosiaalisesta taustastaan riippumatta”.

2.4 Nämä päätökset pannaan täytäntöön puheena olevassa tiedonannossa.

3. Yleistä

3.1 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea pitää tervetulleena aihetta ”Tavoitteena lasten oikeuksia koskeva EU:n strategia” käsittelevää komission tiedonantoa, jonka aihepiiriin kuuluvat kaikki alle 18-vuotiaat lapset. Komitea kannattaa tätä komission merkittävää aloitetta, jonka tavoitteena on luoda perusta lasten oikeuksia koskevan politiikan kehittämiseksi. Komitea korostaa erityisesti komission ehdotusta sellaisen kokonaisvaltaisen EU:n strategian laatimisesta, jonka tarkoituksena on edistää ja suojata lasten oikeuksia tehokkaasti Euroopan unionin sisäisten ja ulkoisten politiikkojen yhteydessä sekä tukea jäsenvaltioiden tällä alalla toteuttamia toimia.

3.2 Euroopan tulevaisuus on yhä enemmän sidoksissa sen kykyyn edistää osallistavia ja lapsimyönteisiä yhteiskuntia. Käsillä olevan tiedonannon välityksellä tunnustetaan, että lasten oikeuksien edistäminen ja suojelu on perustavan tärkeää Euroopan unionin tulevaisuudelle ja että lapsiystävällisten yhteiskuntien luominen EU:n piirissä on erottamattomasti sidoksissa tarpeeseen syventää ja lujittaa Euroopan yhdentymistä. Sen lisäksi, että lapsia arvostetaan tulevana aikuisina ja tulevana työvoimana, tulee tunnustaa, että lapsuus on itsessään tärkeä ja arvokas ajanjakso elämässä.

3.3 ETSK pahoittelee EU:n perustuslakiprosessin lukkiutumista, sillä perustuslakisopimuksessa ja perusoikeuskirjassa lasten oikeudet tunnustetaan selvästi. Lukkiutumisen seurauksena lasten oikeuksia koskevien toimien oikeusperusta EU:n perussopimuksissa on rajallinen, mikä vaikuttaa mahdollisuuteen saada tarkoitukseen talousarviovaroja.

⁽⁵⁾ Strategiset tavoitteet vuosiksi 2005–2009 — Eurooppa 2010: kumppanuus Euroopan uudistamiseksi — Hyvinvointi, solidaarisuus ja turvallisuus, KOM(2005) 12 lopullinen, 26.1.2005.

3.4 ETSK tuntee lapsiin ja nuoriin nyky-yhteiskunnassa kohdistuvat monet haasteet ja on viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden aikana säännöllisesti antanut panoksensa nuorisopolitiikan kehittämiseen yhteisön tasolla. ⁽⁶⁾ Se on käynnistänyt huomionarvoisia keskusteluja keskeisistä aihepiireistä, kuten nuorten työllisyydestä, yhteiskuntaan integroitumisesta, koulutuksesta, liikkuvuudesta, osallisuudesta ja kansalaisjärjestöjen roolista.

3.5 ETSK pitää ilahduttavana sen tunnustamista, että lasten oikeuksia on ratkaisevan tärkeää käsitellä erillisenä asiaryhmänä eikä pelkästään osana yleisiä ihmisoikeuksia. Komitean mielestä lapset tarvitsevat haavoittuvuutensa ja erityistarpeidensa takia nimenomaan heitä koskevia suojatoimenpiteitä ja huolenpitoa, asianmukainen oikeusturva mukaan luettuna.

3.6 ETSK katsoo, että strategiassa tulee tunnustaa perheen ja erityisesti vanhempien merkittävä rooli sekä jäsenvaltioiden velvollisuus tukea vanhempia lasten kasvatuksessa erilaisin, ei yksinomaan taloudellisin toimenpitein.

3.7 ETSK on tyytyväinen siihen, että tiedonannossa sovelletaan lapsen oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen mukaista määritelmää, jonka mukaan lapsiksi katsotaan kaikki alle 18-vuotiaat henkilöt. 15–18-vuotiaita koskevaa EU:n politiikkaa tulee johdonmukaistaa ja koordinoita, sillä EU:n soveltama nuorten määritelmä kattaa myös kyseisen ikäryhmän. Strategiassa tulisi korostaa eurooppalaisen nuorisopimuksen asiaankuuluvien tavoitteita ja nuorisosoioita koskevaa avointa koordinoitimenetelmää.

⁽⁶⁾ ETSK:n 28. helmikuuta 1996 antama lausunto aiheesta ”Eurooppalainen lastenkulttuuripolitiikka”, esittelijä: Georgios Sklavounos (EYVL C 153, 28.5.1996).

ETSK:n 2. heinäkuuta 1998 antama lausunto aiheesta ”Lasten hyväksikäyttö ja seksimatkaileminen”, esittelijä: Georgios Sklavounos (EYVL C 284, 14.9.1998).

ETSK:n 29. marraskuuta 2000 antama lausunto aiheesta ”Valkoinen kirja nuorisopolitiikasta”, esittelijä: Jillian Hassett-van Turnhout (EYVL C 116, 20.4.2001).

ETSK:n 24. huhtikuuta 2002 antama lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös Euroopan liikuntakasvatuksen teemavuodesta 2004”, esittelijä: Christoforos Koryfidis (EYVL C 149, 21.06.2002).

ETSK:n 25. huhtikuuta 2002 antama lausunto aiheesta ”Euroopan komission valkoinen kirja — EU:n nuorisopolitiikan uudet tuulet”, esittelijä: Jillian Hassett-van Turnhout (EYVL C 149, 21.6.2002).

ETSK:n 24. syyskuuta 2003 antama lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös yhteisön toimintaohjelmasta nuorisosalalla Euroopan laajuisesti toimivien organisaatioiden tukemiseksi”, esittelijä: Jillian Hassett-van Turnhout (EYVL C 10, 14.1.2004).

ETSK:n 16. joulukuuta 2004 antama lausunto aiheesta ”Sukupuolvien väliset suhteet”, esittelijä: Jean-Michel Bloch-Lainé (EYVL C 157, 28.6.2005).

ETSK:n 10. maaliskuuta 2005 antama lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös nuorisotoimintaohjelman (*Youth in action*) perustamisesta ajanjaksoksi 2007–2013”, esittelijä: José Rodríguez García-Caro (EYVL C 234, 22.9.2005).

ETSK:n 11. toukokuuta 2005 antama lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi lapsille tarkoitetuista lääkkeistä sekä asetuksen (ETY) N:o 1768/92, direktiivin 2001/83/EY ja asetuksen (EY) N:o 726/2004 muuttamisesta”, esittelijä: Paolo Braghin (EYVL C 267, 27.10.2005).

ETSK:n 14. joulukuuta 2006 antama lausunto aiheesta ”Lapset perheväkivallan vähittäisiksi uhreiksi” (lisälausunto), esittelijä: Renate Heinisch.

3.8 ETSK kehottaa komissiota asettamaan tiedonannon täytäntöönpanolle vähimmäisvaatimukset ja sisällyttämään siihen kattavia tavoitteita selvine aikatauluineen.

3.9 Eurooppa tarvitsee lasten jatkuvaa mukanaoloa yhdenyneysyhtensä, kilpailukykyä, turvallisuutensa ja osallisuuden edistämiseksi. Jotta Euroopan unioni merkitsi lapsille jotakin, sillä tulee olla liittymäkohtia heidän elämäänsä. Lisäksi unionin tulee osoittaa selvästi olevansa kiinnostunut siitä, mitä lapset tarvitsevat, ja vastata heidän tarpeisiinsa näkyvällä ja luovalla tavalla.

3.10 ETSK on tyytyväinen siihen, että komissio tunnustaa YK:n yleissopimuksen 12 artiklan mukaisesti lasten tarpeen ilmaista näkemyksensä keskusteluissa ja päätöksissä, jotka vaikuttavat heidän omaan elämäänsä. Kaikessa lapsia koskevassa politiikassa on noudatettava perustavan tärkeää lasten osallistumisen periaatetta, jota korostetaan myös EU:n tasolla ja kansainvälisesti (7).

3.11 ETSK on niin ikään tyytyväinen komission ehdottamiin toimiin, joiden tavoitteena on saada lapset suoraan mukaan prosessiin. Jäsenvaltioiden ja toimielinten on tarjottava riittävät resurssit, tukea ja mekanismeja edistääkseen lasten osallistumista strategian kehittämiseen ja toteutukseen. Lasten tulisi voida osallistua prosessiin sen varhaisessa vaiheessa erilaisten iän mukaan sovitettavien menetelmien avulla (esim. taide, ohjatut keskustelut). Korostettakoon, että tällaisen työn keskeisenä haasteena on saada mukaan vähäosaiset, etnisistä vähemmistöistä lähtöisin olevat ja vammaiset lapset sekä varmistaa yhdenvertaiset mahdollisuudet kaikille näille lapsille.

3.12 Soveltamalla politiikan kehittämiseen horisontaalista lähestymistapaa voidaan parantaa strategian yhteensopivuutta ja tehokkuutta. Jäsenvaltiot kuulevat säännöllisesti työnantaja- ja palkansaajajärjestöjä muotoillessaan toimintalinjoja, kuten työllisyyden suuntaviivoja. Tämän aloitteen menestys edellyttää lisäksi kaikkien asiaankuuluvien toimijoiden ja etenkin lasten, lapsijärjestöjen, vanhempien, työmarkkinaosapuolten, alue- ja paikallishallintojen sekä jäsenvaltioiden osallistumista.

3.13 ETSK toivookin, että tarkasteltavana olevassa tiedonannossa luodaan perusta päättäjien, alue- ja paikallishallintojen, valtiovallosta riippumattomien organisaatioiden ja lasten itsensä yhä tiiviimmälle kumppanuudelle sekä EU- että jäsenvaltiotasolla. Lasten ja lapsijärjestöjen aito ja jatkuva osallistuminen politiikan kehittämiseen ja täytäntöönpanoon varmistaa sen, että lasten todellisiin tarpeisiin etsitään ratkaisuja ja että lapset tuntevat olevansa osallisia toteutuvassa strategiassa.

(7) YK:n vuoden 1989 yleissopimus lasten oikeuksista; YK:n kansainvälisen nuorten vuoden 1985 julistus, "Rauha, osallistuminen, kehitys"; nuorten paikallis- ja alueyhteisöjen elämään osallistumista koskeva eurooppalainen peruskirja, Euroopan neuvoston alue- ja paikallishallintoasiain kongressi (CLRAE), 1992; Euroopan neuvoston ministerikomitean suositus nuorten osallistumisesta ja kansalaisyhteiskunnan tulevaisuudesta, suositus nro R (97) 3, 4.2.1997; nuorten osallistumisesta 8. helmikuuta 1999 annettu neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden nuoroasioista vastaavien ministereiden päätöslauselma, (EYVL C 42, 17.2.1999, s. 1).

3.14 Lapset eivät ole samanlaisia. ETSK suosittaakin, että EU:n ja jäsenvaltioiden politiikassa otetaan huomioon lasten erilaisuus ja vastataan heidän erilaisiin tarpeisiinsa. Lapsiin saatavat vaikuttaa esimerkiksi asuinpaikan maantieteellinen sijainti, ikä, sukupuoli, etninen tausta, uskonto, kulttuuri, kieli, vammaisuus tai perheen rakenne. Erityishuomiota on kiinnitettävä köyhyyden, sosiaalisen syrjäytymisen, vammaisuuden, syrjinnän ja rasmin vaikutuksiin sekä etnisiin vähemmistöihin kuuluvien ja pakolaislasten asemaan EU:ssa sekä maailmanlaajuisesti.

3.15 ETSK on tyytyväinen toteamukseen, että "lasten tilanteeseen vaikuttaa heidän asuinpaikkansa". Lasten asemaa saattaa heikentää se, että heidän asuinalueellaan tarjottavat palvelut eivät ole tasavertaisesti kaikkien saatavilla. Kyse on mm. mahdollisuudesta saada laadukkaita koulutus- ja terveydenhuoltopalveluja, käyttää julkisia liikennevälineitä tai leikki- ja virkistystiloja, hankkia tietoa tai osallistua kansalaisyhteiskunnan toimintaan. ETSK ehdottaa, että strategiaan sisällytetään erityistavoitteita eri maantieteellisillä alueilla asuvien lasten tasapuolisten mahdollisuuksien turvaamiseksi. Tämä edellyttää lasten köyhyyden vähentämiseen tähtävien toimenpiteiden vahvistamista.

3.16 Komitea pahoittelee, ettei tiedonannossa kiinnitetä enempää huomiota tyttöjen sekä vammaisten, turvapaikkaa hakevien, maahanmuuttaja- ja pakolaislasten asemaan EU:ssa sekä maailmanlaajuisesti.

3.17 Komissio sitoutui vuonna 2003 julkaisemassaan vammaisten yhtäläisiä mahdollisuuksia koskevassa eurooppalaisessa toimintasuunnitelmassa (8) nimenomaisesti valtavirtaistamaan vammaisasiat. Tämän sitoumuksen mukaisesti vammaisuus tulisi valtavirtaistaa puheena olevassa strategiassa, jotta vammaiset lapset saavat täydet ja tasavertaiset osallistumis- ja integroitumismahdollisuudet.

3.18 ETSK kannattaa YK:n naisten asemaa käsittelevän toimikunnan (2007) seuraavaa toteamusta: "[Toimikunta] tunnustaa, että naisten osallistuminen kaikkien tasojen päätöksentekoon on hieman edistynyt, mutta ilmaisee olevansa huolissaan vakavista ja sitkeistä esteistä, jotka edelleen haittaavat naisten etenemistä ja osallistumista päätöksentekoon. Tällaisia esteitä ovat köyhyyden naisistuminen, epätasaiset mahdollisuudet saada terveyspalveluja ja yleissivistävää ja ammatillista koulutusta ja työllistystä, aseelliset konfliktit ja turvallisuuden puute." (9)

3.19 ETSK panee pettyneenä merkille, ettei tiedonannossa mainita korkeatasoisen esiopetuksen ja korkeatasoisten varhaiskehitystä tukevien rakenteiden tarjoamista alle kuusivuotiaalle,

(8) KOM(2003) 650 lopullinen, Bryssel 30.10.2003.

(9) YK:n talous- ja sosiaalineuvosto, naisten asemaa käsittelevä toimikunta 2007: huomion kohteena tyttöjen syrjintä ja tyttöihin kohdistuva väkivalta.

vaikka lastenhoito- ja päivähoitopalvelut kuuluvat EU:n politiikan pitkän aikavälin ensisijaisiin tavoitteisiin ja vaikka EU on päättänyt määrällisistä tavoitteista. ETSK kehottaa sisällyttämään tämän aihealueen strategiaan nimenomaisesti, sillä se vaikuttaa merkittävästi lasten elämään ja hyvinvointiin ja kuuluu selvästi tiedonannon aihepiiriin⁽¹⁰⁾. Komitea kehottaa erityisesti asettamaan lastenhoitopalveluille täydentäviä laatutavoitteita, joissa otetaan huomioon lasten oikeudet ja heidän etunsa ja jotka ovat jatkoa ministerineuvoston ja lastenhoitoa käsittelevän Euroopan komission verkoston aiemmalle työlle⁽¹¹⁾.

3.20 ETSK on tyytyväinen Euroopan unionin nykyiseen työhön lasten köyhyyden vähentämiseksi. Jäsenvaltioiden on kuitenkin tehostettava lasten köyhyyden torjuntaa ja asetettava välittömästi tavoitteita. Tähän haasteeseen vastaaminen vaatii kattavaa, kestävää ja hyvin rahoitettua toimintaohjelmaa, jossa käsitellään lasten köyhyyden moniulotteista ongelmaa. Ohjelmassa tulisi kiinnittää huomiota pienituloisten ja työelämän ulkopuolella olevien vanhempien tukemiseen. Lasten köyhyys vaikuttaa vakavasti lasten elämän moniin osa-alueisiin, kuten terveyteen, koulutukseen ja jopa lasten mahdollisuuksiin murtautua elämänsä aikana ulos köyhysloukusta. Jäsenvaltioiden on välittömästi pantava täytäntöön politiikkoja kaikkien kyseisten aiheiden käsittelemiseksi.

3.21 Keskeisenä haasteena on myös huolehtia lapsista, jotka jäävät tai ovat vaarassa jäädä ilman perheen huolenpitoa. Tällaisiin tilanteisiin johtavat tekijät vaihtelevat maittäin; niihin kuuluvat perheen hajoaminen, köyhyys, hiv/aids sekä käyttäytymis-, riippuvuus- tai kasvatusongelmat. Strategian yhtenä tavoitteena tulisi olla selkeiden ennaltaehkäisystrategioiden ja perheiden tukemista koskevien ohjelmien laatiminen.

3.22 Jäsenvaltioihin kohdistuu haasteita myös kysymyksissä, jotka liittyvät nuoria koskevaan oikeuteen ja perhelainsäädäntöön, terveellisten ruokailutottumusten edistämiseen terveyden kohentamiseksi ja lasten ylipainoisuuden torjumiseksi sekä perhemyönteisten työelämän toimintalinjojen edistämiseen. Strategiaan olisi hyvä sisällyttää näitä haasteita koskeva tavoite, ja tässä yhteydessä tulisi kannustaa ottamaan oppia hyvistä käytännöistä.

3.23 Laitoksiin sijoitettuja lapsia tulee suojella, ja heidän oikeuksiaan tulee edistää. Strategiasa tulisi sitoutua laatimaan huostaan otettuja lapsia koskevat yhteisön suuntaviivat ja laatus-tandardit.⁽¹²⁾ Samalla tulisi ottaa huomioon sellaisten kansainvälisten järjestöjen kuin UNICEFin, WHO:n ja Euroopan neuvoston

⁽¹⁰⁾ Tiedonannon tavoitteena on "[luoda] kokonaisvaltainen EU:n strategia, jonka tarkoituksena on edistää ja suojata lasten oikeuksia tehokkaasti Euroopan unionin sisäisten ja ulkoisten politiikkojen yhteydessä". Lisäksi Euroopan unionin perusoikeuskirjan 24 artiklassa todetaan, että "[k]aikissa lasta koskevissa viranomaisten tai yksityisten laitosten toimissa on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu".

⁽¹¹⁾ Ministerineuvoston maaliskuussa 1992 hyväksymä suositus lastenhoitosta (92/241/ETY, annettu 31.3.1992), ja lastenhoitoa käsittelevän Euroopan komission verkoston laatimat ja komission vuonna 1996 julkaisemat laatutavoitteet pienille lapsille tarkoitetuissa palveluissa.

⁽¹²⁾ Tämä voitaisiin mahdollisesti toteuttaa yhteistyössä Euroopan neuvoston kanssa. Sen parlamentaarinen yleiskokous ja ministerikomitea antoivat vuonna 2005 suosituksia laitoksiin sijoitetuista lapsista. Ks. jäsenvaltioille tarkoitettu ministerikomitean suositus nro R (2005) 5 laitoissa asuvien lasten oikeuksista.

ehdottamat normit ja suositukset sekä niiden ehdottamat pöytäkirjat.

3.24 ETSK pitää tervetulleena hiljattain julkaistua riippumattoman asiantuntijan Paulo Sérgio Pinheiron raporttia, joka liittyy Yhdistyneiden Kansakuntien tutkimukseen lapsiin kohdistuvasta väkivallasta.⁽¹³⁾ Raportissa kehoitetaan valtioita kieltämään kaikenlainen lapsiin kohdistuva väkivalta kaikissa yhteyksissä, mukaan luettuina kaikki ruumiillinen kuritus, vahinkoa aiheuttavat perinteet — kuten lapsi- ja pakkoavioliitot, naisten sukupuolielinten silpominen ja niin kutsutut kunniarikokset —, seksuaalinen väkivalta ja kidutus sekä muu julma, epäinhimillinen tai halventava kohtelu tai rankaiseminen.⁽¹⁴⁾ ETSK kehottaa komissiota harkitsemaan erityisedustajan nimittämistä tutkimaan lapsiin kohdistuvaa väkivaltaa sekä edistämään ja tukemaan raportissa esitettyjen suositusten täytäntöönpanoa.

4. Lasten oikeudet yhteisön tasolla

4.1 ETSK on tyytyväinen toteamukseen, että jäsenvaltioiden on noudatettava kansainvälisiä sopimuksia, erityisesti niiden kaikkien ratifioimaa Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimusta lapsen oikeuksista. Maailmanlaajuisesti vain Yhdysvallat ja Somalia eivät ole ratifioineet kyseistä yleissopimusta. Tässä yhteydessä erityisen tärkeitä ovat myös Kansainvälisen työjärjestön (ILO) keskeiset yleissopimukset, joissa kielletään lapsityövoima.

4.2 Komitea on pettynyt siihen, ettei strategiassa korosteta vielä painokkaammin, että jäsenvaltioiden tulee panna kiireesti täytäntöön lasten oikeuksia koskevat eurooppalaiset ja kansainväliset sitoumukset. Tämä koskee erityisesti Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimusta lapsen oikeuksista. ETSK:n mielestä EU:ssa on jäsenvaltiotasolla vielä paljon tehtävää niiden lainsäädännöllisten ja käytännön tason sitoumusten noudattamisen varmistamiseksi, jotka on tehty esim. lapsen oikeuksien yleissopimuksen, Euroopan ihmisoikeusyleissopimuksen ja Euroopan neuvoston eri välineiden puitteissa. Tämä työ tulisi yhdistää käynnissä olevien lasten oikeuksiin vaikuttavien EU-hankkeiden vaikutusten arviointiin, jota tiedonannossa ehdotetaan. Tässä yhteydessä voitaisiin hyödyntää valtiovallasta riippumattomien organisaatioiden ja hallitusten viiden vuoden välein lasten tilanteesta laatimia lausuntoja, joissa arvioidaan Yhdistyneiden Kansakuntien lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen noudattamista ja joita kaikki EU-maat esittävät. Voitaisiin myös tehdä toinen analyysi.

⁽¹³⁾ www.violencestudy.org

⁽¹⁴⁾ YK:n 61. istunto, lasten oikeuksien edistäminen ja suojeleminen, A/61/299.

4.3 ETSK kannattaa komission ehdotusta, jonka mukaan lasten oikeuksien täysimääräisen toteutumisen esteiden laajuus ja syyt tulee analysoida. Tässä yhteydessä on tärkeää, ettei ainoastaan arvioida käynnissä olevien komission toimien tehokkuutta vaan myös helpotetaan sen arvioimista, miten jäsenvaltiot ovat edenneet lapsen oikeuksien yleissopimuksen soveltamisessa. Keinona olisi vertailuanalyysi siten kuin vaikutusten arvioinnin yhteydessä hahmotellaan.

4.4 ETSK suosittaa, että etusijalle asetetaan vertailukelpoisten indikaattorien kehittäminen ja johdonmukaisen tiedon kerääminen jäsenvaltiotasolla. Avoimen koordinoitimenetelmän yhteydessä pyritään jatkuvasti kehittämään indikaattoria (tai indikaattorikononaisuutta) lasten hyvinvoinnin arvioimiseksi sekä saamaan tilastollista tietoa tulojen puutteesta johtuvasta köyhyydestä, aineellisesta puutteesta ja asumisolosta.⁽¹⁵⁾ Myös jäsenvaltioissa on lukuisia erilaisia tietokokoelmia.⁽¹⁶⁾ Indikaattoreita kehitettäessä on otettava huomioon lasten kokemukset ja etu; tämä voidaan varmistaa helpottamalla lasten mahdollisuuksia osallistua indikaattorien määrittelyyn.

4.5 ETSK kannattaa komission ehdotusta ottaa lasten oikeudet kattavasti huomioon laadittaessa EY:n lainsäädäntöä ja muuta lapsiin mahdollisesti vaikuttavaa toimintaa. On tärkeää yksilöidä keskeiset alat, jotka vaikuttavat merkittävästi lasten elämään. Huomiota tulee kiinnittää myös aloihin (esim. julkinen liikenne), joita ei perinteisesti yhdistetä lapsiin mutta joilla on mittava vaikutus heidän elämäänsä.

4.6 ETSK suosittaa, että jäsenvaltioiden sitoutumista ja oppimista lapsen oikeuksien yleissopimuksen täytäntöönpanon parhaista käytännöistä pyrittäisiin edistämään avoimen koordinoitimenetelmän avulla.

4.7 ETSK kannattaa komission ehdotusta järjestää lasten oikeuksia käsittelevä eurooppalainen foorumi ja luoda verkko-pohjainen keskustelu- ja työskentelykanava. Komitea aikoo toimia aktiivisesti tällä tärkeällä foorumilla.

4.8 ETSK on tyytyväinen komission ehdottamiin lyhyen aikavälin toimenpiteisiin, joilla pyritään vastaamaan eräisiin kiireellisiin haasteisiin. Komitea korostaa, että kaavailtujen toimenpiteiden lisäksi tarvitaan pikimmiten toimenpiteitä sen mahdollistamiseksi, että poliisi voi tehdä kansainvälistä yhteistyötä lasten parissa työskentelevien työntekijöiden ja vapaaehtoisten henkilöiden rikosrekisterien tarkastamisessa. ETSK kehottaa harkitsemaan strategian yhteydessä sellaisen rekisterin perustamista EU:hun poliisiin käyttöön, joka sisältää tietoja lapsiin kohdistuneista seksuaalirikoksista tuomituista henkilöistä.

4.9 ETSK kannattaa komission ehdotuksia, jotka koskevat lasten oikeuksien viestintästrategian laatimista ja lasten oikeuksia koskevan tiedon tarjoamista lapsille ymmärrettävässä muodossa. Komitea kehottaa varmistamaan, että kyseiset aineistot laaditaan lapsen oikeuksien yleissopimuksen pohjalta, että tiedotuskampanjat mukautetaan kohderyhmän ikään ja toteutetaan useilla kielillä ja että niiden avulla saavutetaan myös vammaiset lapset.

⁽¹⁵⁾ Portfolio of overarching indicators and streamlined social inclusion, pensions and health portfolios, kesäkuu 2006.

⁽¹⁶⁾ Esim. Yhdistyneen kuningaskunnan työ- ja eläkeläisministeriön julkaisu *Opportunity for All: seventh annual Report 2005* sisältää runsaasti lapsia ja nuoria koskevia indikaattoreita.

4.10 ETSK on tyytyväinen ehdotukseen, joka koskee yksiköiden välisen ryhmän perustamista komissioon. Komitea pyrkii saamaan itselleen edustuksen kyseiseen ryhmään. Komitea kannattaa komission ehdotuksia, jotka koskevat lasten oikeuksia käsittelevän yksikön perustamista komissioon ja lasten oikeuksien alan koordinaattorin nimittämistä. ETSK panee merkille, että lasten oikeuksien alan koordinaattorille osoitetaan merkittävä rooli strategian onnistuneen toteuttamisen varmistamisessa.

4.11 ETSK korostaa, että kyseisiä uusia foorumeja ja rakenteita varten tulee myöntää tarvittava rahoitus ja varata henkilöresurssit ja että koordinaattorille tulee antaa riittävän vahva asema ja poliittinen vaikutusvalta sen varmistamiseksi, että viralle asetetut tavoitteet saavutetaan. Lisäksi komitea kehottaa sitoutumaan poliittisesti tiedonannon tavoitteiden edistämiseen sekä vihreän kirjan ja ehdotetun strategian kehittämiseen. Komitea ehdottaa, että Euroopan parlamentti harkitsisi erityistoimenpiteitä strategian ja sen yhteydessä suunniteltujen toimenpiteiden rahoittamiseksi.

4.12 ETSK suhtautuu myönteisesti komission ehdotukseen laatia vuosittain seurantakertomus. Komiteaa tulee kuulla seurantakertomuksesta, ja kertomus tulee julkistaa.

5. Lasten oikeudet kansainvälisellä tasolla

5.1 ETSK on tyytyväinen siihen, että huomiota kiinnitetään sekä EU:n alueella että sen ulkopuolella eläviin lapsiin. Komitea panee kuitenkin pettyneenä merkille, että tiedonannon jäsenyyksessä näyttää korostuvan maailmanlaajuinen tilanne eikä niinkään EU:n sisäinen tilanne ja että siinä asetetaan etualalle kansainvälinen vuoropuhelu jäsenvaltioissa käytävän vuoropuhelun kustannuksella. Komitea suosittaa, että strategiassa pyritään tasapainoon maailmanlaajuisen tilanteen sekä EU:n sisäisen ja jäsenvaltioiden välisen toiminnan ja vuoropuhelun välillä.

5.2 Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden tulisi ottaa YK:n lapsen oikeuksien komitean suositukset (loppupäätelmät) säännönmukaisesti huomioon suhteissaan EU:n ulkopuolisiin maihin sekä näiden maiden kanssa tehtävissä kahdenvälisissä sopimuksissa.

5.3 ETSK suhtautuu myönteisesti toteamukseen siitä, että lapsen oikeuksien yleissopimuksen lähes yleismaailmallinen ratifiointi tarjoaa erityisen vankan pohjan Euroopan komission ja EU:n ulkopuolisten maiden väliselle aktiiviselle toiminnalle. Komitea pahoittelee kuitenkin, ettei tiedonannossa tartuta mahdollisuuteen hyödyntää jäsenvaltioiden toiminnan yhteisinä puitteina sitä, että kaikki EU:n jäsenvaltiot ovat ratifioineet lapsen oikeuksien yleissopimuksen, ja ottaa oppia hyvistä käytännöistä.

5.4 ETSK suosittaa, että tietty prosenttiosuus EU:n antamasta kehitysavusta olisi käytettävä lapsia hyödyttäviin toimenpiteisiin.

6. Kiitokset

6.1 ETSK konsultoi lausuntoa valmistellessaan useita verkostoja ja organisaatioita, jotka työskentelevät lapsiasioiden parissa. Komitea kiittää kaikkia niiden panoksesta. ⁽¹⁷⁾

7. Erityishuomioita terminologiasta ⁽¹⁸⁾

7.1 Sanat ”seksuaalisen hyväksikäytön” tulisi korvata sanoilla ”seksuaalisen riiston”.

7.2 Sana ”varjostaa” tulisi korvata sanalla ”haittaa”.

7.3 Sana ”aikuistumiseen” tulisi korvata sanoilla ”nuoruusiän alkamiseen”.

7.4 Ilmauksen ”sisäilmaan kertyy päästöjä” merkitystä tulee selventää.

Bryssel 13. joulukuuta 2006.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁷⁾ Eurochild, SOS-lapsikyläjärjestö, Partiotyttöjen maailmanliitto (WAGGGS), European Information Bureau, YK:n lapsen oikeuksien komitean puheenjohtaja Jaap Doek ja Thomas Coram Research Unit.

⁽¹⁸⁾ Kaikki huomiot koskevat asiakirjan KOM(2006) 367 lopullinen kohtaa I.4.1.